

OSLO NYE TEATERS KRITISKE SITUASJON

OPPSUMMERING FRA MØTE MED BYRÅDEN 2. MAI

Til: Byrådsavdelingen for kultur og næring, Oslo kommune

Dato: 06.05.24

Vi takker før møtet med byråden 2. mai om situasjonen ved Oslo Nye Teater.

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) er en interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. NTO's [50 medlemmer](#) omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk. Disse er blant de fremste produsentene og formidlerne av levende musikk og scenekunst, og foreningen representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede virksomheter. Da NTO ble stiftet i 1962, under navnet De norske teatres forening, var Oslo Nye Teater en av de ni stifterne. I 2029 har teateret 100-års jubileum.

Vi vet at Oslo kommune, som eneste eier og offentlige tilskuddsmyndighet, er godt kjent med Oslo Nye Teaters kritiske situasjon, og at det er god dialog mellom teateret og kommunen for å finne fram til en akutt finansiell løsning som sikrer driften. Med makeskiftet i 1999 tok Oslo kommune på seg hele det offentlige ansvaret for å sikre og styrke teaterets drift. Det er et ansvar som vi forventer at kommunen tar på alvor.

Likevel er NTOs bransjefellesskap sterkt bekymret for Oslo Nye Teaters fremtid, all den tid byråden p.t. ikke har gitt noen signaler om at det faktisk kommer en løsning som sikrer videre drift.

Imidlertid må vi kunne legge til grunn at byrådet vil bidra til å sikre Oslo Nye Teater som en del av Hammersborgerklæringens ambisjoner om «å øke tilskuddene til kunst og kultur», «sikre kulturell infrastruktur» og «legge til rette for gode kulturopplevelser for alle, uavhengig av alder, inntekt og funksjonsevne».

Kritisk tidsfaktor

Oslo Nye Teater er en stor profesjonell og ansvarlig arbeidsgiver med over 100 fast ansatte inkludert åremålsansatte, og et stort antall tilknyttede frilansere. Tidsfaktoren er kritisk med så mange arbeidsplasser i spill. Det er uholdbart å stå i uvisshet helt fram til vedtatt revidert budsjett 19. juni om hvorvidt disse menneskene har en jobb å vende tilbake til etter sommeren.

Samfunnsmandatet

Oslo Nye Teater er hele Oslos befolknings eget teater og en viktig del av den lokale kulturelle infrastrukturen i hovedstaden. Hammersborgserklæringens mål om gode kulturopplevelser til alle er i kjernen av teaterets samfunnsmandat. Vi legger til grunn at byråden er godt kjent med hvordan Oslo Nye

Teater ivaretar mandatet og derigjennom bidrar til å gi hovedstadens befolkning et bredt teatertilbud av høy kvalitet, som er tilgjengelig for alle og med barn og unge som prioritert målgruppe.

Vi minner også om at scenekunstinstitusjonene er meningsdannende institusjoner med en betydning utover individuelle besøk. De profesjonelle kunstinstitusjonene er viktige demokratiske fellesarenaer for meningsbrytning og kritisk refleksjon og unike kilder til menneskelig innsikt. Sammen med universitetene og mediene utgjør de en betydelig del av infrastrukturen for fri ytring som offentlige myndigheter er forpliktet til aktivt å sikre henhold til Grunnloven § 100 (6).

Varig kompetansemiljø

Dersom videre drift av teateret ikke sikres, er det ikke alene de opplevelsene som Oslo Nye Teater direkte tilbyr publikum som forsvinner. Det vil også bety en utarming av mindre aktører.

Oslo Nye Teater er en viktig arbeidsplass for fast ansatte så vel som frilansere, og har stor betydning som varig vitaliserende kompetansemiljø for det øvrige stedlige kulturlivet gjennom utbredt ressurs- og kompetansedeling. I dag er 50 fag representert i teateret, herunder verneverdige teaterfag så vel som fast ansatte dukkemakere – som er unikt i Norge.

I tillegg til egne ansatte, sysselsetter Oslo Nye Teater årlig 250-300 frilansere, og teateret er samtidig en viktig samarbeidspartner for frittstående kunstnere, kompanier og mindre teatret slik som f.eks. Tigerstadteatret, Det andre teatret, Antiteatret, Nordic Black Theatre, Go figure! og Sprk box. Oslo Nye Teater bidrar til å løfte viktige kunstneriske satsinger i samarbeidet, og tilbyr kunnskap, kompetanse, verksteder og andre ressurser.

Vi vet at byråden også er godt informert om teaterets brede samfunnsbyggende og inkluderende prosjekter som barne- og ungdomsteateret, borgerteateret og samarbeid med Den kulturelle skolesekken, kulturskolen og barnehager – for å nevne noe.

Det store institusjonene er selve ryggraden i kulturlivet, og for dypere innsikt i den rollen musikk- og scenekunstinstitusjonene spiller som stedlige vitaliserende kompetansemiljø viser vi til [kartlegging av samarbeid kompetanse- og ressursdeling](#), hvor Oslo Nye Teater kunne vært et like godt eksempel som de institusjonene som er med i studien.

En del av den nasjonale infrastrukturen

Oslo Nye Teater er imidlertid ikke bare hovedstadens eget teater med en lokal betydning. Teateret er også en del av den samme nasjonale infrastrukturen av faste/varige institusjoner som Nationaltheatret, Det Norske Teateret, Den Nationale Scene, Rogaland Teater, Trøndelag Teater og Hålogaland Teater – for å nevne bare noen andre av disse større teatrene i Norge.

Alle disse teatrene spiller primært til glede for sin lokalbefolkning. På samme tid bidrar de *samlet* til å utvikle scenekunsten i hele Norge. I et dynamisk samspill påvirker og utfordrer de hverandre og holder kvalitetsmålet i hevd, i spennet mellom den stedlige betydningen og nasjonale og internasjonale faglige nettverk.

Oslo Nye Teater er en viktig del av denne institusjonelle infrastrukturen som utgjør fundamentet for produksjon og formidling av scenekunst i Norge.

Innenfor dette nettverket engasjerer teatrene regissører, scenografer, skuespillere og andre scenekunstnere fra det samme forrådet av talenter. Kunstnerskap oppdages og oppmuntres ved ett teater og utvikles videre ved et annet. Slik bidrar hvert enkelt teater til å videreutvikle norsk scenekunst, i en gjensidig utveksling av kunstnerisk og teaterfaglig kompetanse.

Som en del av denne organiske helheten er Oslo Nye Teater også et *nasjonalt* viktig teater, og spørsmålet om videre drift kan ikke alene være en lokal prioritering – uten et bredere perspektiv på teaterets betydning.

Oslo kommunes ansvar etter makeskiftet

Det hviler altså et stort og viktig ansvar på Oslo kommune etter at eierskapet og hele finansiersansvaret for Oslo Nye Teater i 1999 ble overført til kommunen.

Før denne ansvarsoverføringen mottok teateret 70 prosent av det offentlige tilskuddet fra staten og 30 prosent fra Oslo kommune. Staten investerte altså direkte i Oslo Nye Teater, slik hovedregelen er for de musikk- og scenekunstinstitusjonene som er en del av den nasjonale infrastrukturen.

Overføringen var en del av et [makeskifte mellom Kulturdepartementet og Oslo kommune](#) om ny ansvarsdeling for Oslo Nye Teater og Nationaltheatret/Torshov.

Avtalen innebar at det offentliges finansielle og forvaltningsmessige ansvar for driften ved Oslo Nye Teater ble overført til Oslo kommune, mens det tilsvarende ansvaret for driften av Nationaltheatrets virksomhet ved Torshovteatret ble overført til staten. Samtidig ble statens aksjer i Oslo Nye Teater overført til Oslo kommune, mens Oslo kommunes aksjer i Nationaltheatret ble overført til staten ved Kulturdepartementet.

Avtalen skulle «legge[r] opp til en styrking av driften ved Oslo Nye Teater», og i forbindelse med den nye ansvarsdelingen ble Oslo kommune kompensert med 33 mill. kroner.

Økonomisk særstilling

Stikk i strid med denne intensjonen, er Oslo Nye Teaters økonomi bygget systematisk ned siden makeskiftet. Institusjonsøkonomien er generelt betydelig svekket det siste tiåret, men Oslo Nye Teater er i en økonomisk særstilling med større realkutt akkumulert over lengre tid. Samlet realnedgang i driftstilskuddet siste åtte år er anslått til 15-17 mill. kroner.

Tilskuddet til Oslo Nye Teater – som en arbeidsintensiv og kostnadskreven institusjon med tariffavtaler og høye kvalitetsambisjoner– fremstår nødvendigvis som en stor utgiftspost sammenlignet med de øvrige tilskuddsmottakerne i [ordningen](#) på Oslo kommunes budsjett. Da er risikoen stor for at tilskuddet nedprioriteres til fordel for andre mindre kostnadskreven virksomheter.

De virkelig sammenlignbare virksomhetene i den samme nasjonale infrastrukturen befinner seg imidlertid på statsbudsjettet kap. 323 post 70 *Musikk- og scenekunstinstitusjoner*.

Etter våre beregninger ville Oslo Nye Teater sitt driftstilskudd inneværende år vært nærmere 50 mill. kroner høyere dersom teateret hadde blitt værende i ordningen med delt finansiering. Vi har da lagt til grunn at teateret ville fått samme vekst i bevilgningen som et veid gjennomsnitt av utviklingen for de andre 5 største teatrene (Nationaltheatret, Det Norske Teatret, Den Nationale Scene, Trøndelag Teater og Rogaland Teater).

I en elastisk teaterøkonomi gjør institusjonene sitt ytterste for å tilpasse programlegging og ressursbruk til stadig strammere rammer. For Oslo Nye Teater er smertepunktet nådd, og hele bransjefellesskapet som NTO representerer setter sin lit til at byråden gjør sitt ytterste for at teateret, publikum og det norske scenekunstmiljøet kan se oppløftet fram mot så vel en ny høstsesong som 100-års jubileet i 2029.